

Met de Maas en Waal Cultuurexpress verhalen ophalen

Op twee zaterdagen in maart zijn wij met 16 andere historisch geïnteresseerde deelnemers uit het Land van Maas en Waal en het Rijk van Nijmegen bezig geweest om onszelf interviewtechnieken eigen te maken.

De cursus heette **Oral History**, wat betekent verhalen van oudere of recentere geschiedenis boven tafel krijgen. Verhalen verteld door mensen die het zelf hebben meegemaakt. Daarbij gaat het niet alleen om de feitelijke gebeurtenissen, maar met name ook om de **beleving** ervan.

Aan het water van de Gouden Ham in Maasbommel waren we te gast bij Adri van Oyen, eigenaar van restaurant De Korenmolen, die zelf ook deelnam aan de cursus.

De voorbereiding lag in handen van Maas en Waal Cultuurexpress (Willeke Guelen) en werd geleid door Jette Janssen (Gelders Erfgoed), Annegriet Wietsma en Charlotte Lever.

De voorbeelden die gastdocent Annegriet Wietsma aandroeg waren zeer inspirerend.

Annegriet is onder meer film- en documentairemaakster. Haar werk is regelmatig te zien in het programma *Andere Tijden* van de VPRO televisie. Zij heeft bijvoorbeeld verhalen opgetekend van oud Indië-gangers die een kind hebben in Indonesië: www.oorlogsliefdekind.nl.

Door deze verhalen zijn er al diverse kinderen herenigd met hun biologische vader.

Centrale thema 'Leven met Water'

De opdracht uit de cursus is een verhaal op te halen en uit te werken in het kader van **Leven met Water** tussen Maas en Waal. Voor elke afgevaardigde van de diverse historische groepen is hier wel een onderwerp over te vinden. Die verhalen worden mettertijd verzameld in een boek.

Voor de gemeente Heumen is de keuze groot:

- de watersnood 1926 doorbraak in Overasselt Nederasselt, haast geboden. Degenen die het bewust meemaakten zijn nu 93 jaar of ouder
- het graven van het maas en waalkanaal, gereed in 1927, gevolgen voor de dorpen, weghalen van de ophaalbrug over de sluis

- verhalen over de veerman Bèr Martens, bijgenaamd de Schoer
- lopen over de bevroren maas en kruierend ijs in 1963
- hoog water in 1993 en 1995
- gebruikswater in de loop van de 20e eeuw: grondwater, leidingwater, afvalwater
- de waterregulering in het vennengebied

Maas en Waal Cultuurexpress Verhalenplek

Om deze verhalen een plek te geven is er voor elke historische groep in de regio een bord gemaakt met bovenstaande tekst. (Zie ook de foto van alle deelnemers)

Op de plekken in musea, bezoekerscentra of andere toeristische plaatsen waar dit bord komt te hangen kunnen verhalen straks niet alleen gelezen en beluisterd worden maar ook ingebracht door mensen die iets de moeite waard vinden om vastgelegd te worden.

Wat is immaterieel erfgoed?

Verhalen zijn een onderdeel van immaterieel erfgoed. Maar er is nog veel meer.

Te denken valt aan oude ambachten (griendteelt, imkerij), rituelen zoals de processie naar Katwijk en het bezweren van blikseminslagen met een palmtakje (buxustakje), bewaren van dialecten die in een dorp al per buurtschap of wijk verschillen, oude verhalen b.v. over watersnood(1926), kruierende Maas (1963), hoog water (1993,1995), liedjes uit de dorpen, gedichten en boeken van mensen uit deze gemeente, toneelvoorstellingen, oude films, namen van percelen, boerderijen. Wat waren en zijn er aan bijnamen om bepaalde mensen of families aan te duiden.

Werkgroep Immaterieel Erfgoed Heumen

Het is de bedoeling dat het Erfgoed Platform Erfgoed Gemeente Heumen verrijkt wordt met een werkgroep Immaterieel Erfgoed. Om naast het ophalen van verhalen ook al het andere immaterieel erfgoed te inventariseren hebben we mensen nodig uit alle dorpen van de gemeente Heumen die het leuk en interessant vinden om dit cultureel erfgoed te verzamelen en om dit levendig en aantrekkelijk te presenteren.

Zaak is dan ook om het gesproken woord met opname apparatuur van goede kwaliteit op te nemen zodat het in de toekomst geschikt is voor vele doeleinden als extra's bij foto's en films, als toevoeging op een website. Bijvoorbeeld in het nieuwe agrarische museum en de bibliotheken van Malden en Overasselt.

Het gaat om herinneringen die in de reguliere geschiedschrijving niet zijn meegenomen.

Het is een manier om de Maas en Waalse identiteit te beschrijven én om weer een stukje geschiedenis veilig te stellen voor de toekomst. Alle verhalen worden naast de plaatsing op de website van de Cultuur Express, tevens opgenomen in de archieven van Regionaal Archief Nijmegen. Hierdoor kunnen ze als basis dienen voor nader (wetenschappelijk) onderzoek of als inspiratie voor nieuwe projecten, belevenissen en tentoonstellingen.

Liesbeth en Piet van Casteren, Overasselt, 18 maart 2013